

індекси, які відслідковують ефективність компаній у США, втратили свою цінність, оскільки в країні були запроваджені обмеження. Навіть на ринку казначейства США в березні 2020 року спостерігались ознаки стресу. Ринки корпоративних облігацій та фонди грошового ринку також отримали потрясіння. На європейських ринках також спостерігався значний спад, який спровокував панічні продажі серед інвесторів. FTSE 100, провідний індекс акцій компаній у Великобританії, упав на 21% в перші тижні березня 2020 року.

Але фінансові ринки швидко відновились. Індекс S&P 500 втратив третину своєї вартості під час кризи в лютому-березні 2020 року, але в серпні він повернувся до докризового рівня і продовжує зростати. Швидке відновлення фінансових ринків, наприклад, у США частково, звичайно, завдячує Федеральній резервній системі, яка вчинила швидкі дії, щоб запобігти повноцінній фінансовій кризі, запровадивши програму «кількісного пом'якшення» («Quantitative Easing»). Кількісне пом'якшення – це монетарна політика, при якій центральний банк починає викуп облігацій в певному обсязі, щоб знизити їх дохідність та збільшити кількість грошей у фінансовій системі.

Окремі експерти критикують політику кількісного пом'якшення, заявляючи, що вона принесла непропорційно більшу вигоду держателям активів за рахунок штучного завищення цін на ці активи. Будь-яка грошово-кредитна політика має окремі побічні фінансові ефекти. Але політика кількісного пом'якшення дала можливість уникнути глибокої кризи на фінансових ринках. Це змусило багатьох задуматися про можливий розрив між фінансовими ринками та реальною економікою і про значення індикатора фінансового ринка для відновлення економіки.

Мурашко Олена Володимирівна,

кандидат економічних наук,

доцент, професор кафедри банківської та страхування;

Коломійченко Вадим Олегович,

магістрант;

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

СУТНІСТЬ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЧИННИКИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Одним із найважливіших критеріїв соціально-економічного розбудови держави є добробут та якість життя її громадян. Економічну складову розвинених країн можна охарактеризувати високоякісним рівнем послуг, залученням інноваційних технологій до виробництва та постійним збільшенням мікроекономічних та макроекономічних показників. При стабільному економічному зростанні, громадяни мають можливість довгострокового фінансового планування, що в свою чергу забезпечує стійкий та високий рівень фінансового благополуччя особи та держави в цілому.

Галузь страхування, зокрема страхування життя, має значний вплив на національну економіку держави, оскільки воно є одним з головних важелів забезпечення економічного та соціального благоустрою як держави, так і окремого громадянина. Велике значення страхування життя для громадян підкреслюється тим, що воно покликане мінімізувати ризики, які можуть виникнути за непередбачуваних обставин. Наприклад, втрата постійного джерела доходу внаслідок втрати працездатності або смерті годувальника. Крім покриття подібних непередбачуваних ситуацій, страхування життя також може гарантувати гідний рівень життя після виходу на пенсію за рахунок накопичувального страхування життя. Важливість даного виду страхування для держави підкреслюється тим, що воно направлене на залучення довгострокових інвестицій в економіку країни.

Розглядаючи економічну сутність страхування життя, слід відзначити її особливість, яка полягає у поєднанні властивостей страхового захисту та заощадження коштів. Страховий ризик характеризується непередбачуваністю настання того чи іншого випадку. Таке поняття страхового ризику прийнятне для таких ризиків страхування життя, як ризик смерті або втрати працездатності внаслідок нещасного випадку. Водночас, при договорі страхування, наприклад, досягнення повноліття застрахованої особи ознаки страхового ризику не прослідковуються. Худяков О. І. зазначає, що при страхуванні життя страховим випадком може бути приємна подія, наприклад, одруження чи досягнення повноліття. Такого роду події, як правило, передбачувані, та, навіть, неминучі, наприклад, закінчення строку дії договору страхування життя. Тому страхування життя не має на меті відшкодування збитків, заподіяних страховим випадком, що суперечить самій концепції страхування як економічній категорії. В свою чергу Заруба П.В. наголошує, що в основі особистого страхування, як і страхування майна, також лежить замкнений перерозподіл страхових платежів між учасниками особистого страхування через спеціальний страховий фонд. Сич О. А. приєднується до думок колег та доповнює тим, що страхування життя охоплює такі види страхових операцій, у яких сам ризик ризику полягає в неможливості визначити строку людського життя, таким чином головним страховим ризиком за договорами в сфері страхування життя є тривалість життя людини, тобто не сама смерть, а час її настання [1].

Ринок страхування життя в Україні знаходиться на етапі розбудови, якщо порівнювати саме страхування життя та інші види страхового забезпечення. Частка надходження страхових премій від страхування життя становить близько 8% усього об'єму страхових премій, водночас високорозвинені країни демонструють даний показник на рівні близько 60% [2].

В нашій державі страхування в цілому не є досить поширеним і розвиненим, як, наприклад, в Англії. Тим не менш, порівняно з non-life страхуванням, частка страхування життя на ринку досить мізерна. Однією із вагомих причин є фактор заробітної плати. В Україні рівень оплати праці значно відстає від розвинених країн і складає в середньому близько \$400, громадянам вистачає коштів на задоволення базових потреб, а також оплату комунальних платежів. Досить велика частина населення не має вільних коштів, які можна було б акумулювати і направити в страхування життя. А якщо в

людей і є вільні кошти, то вони обирають інші сфери для інвестування. Звідси випливає й інша проблема, а саме низький рівень довіри до сфери страхування життя, а також недостатність інформування населення про необхідність life страхування. Недовіра спричиняється інфляційними процесами, які присутні в нашій державі, а також гірким досвідом після ліквідації Держстраху, коли багато громадян втратило значні кошти. Низький рівень інформування пояснюється недостатністю реклами засобами масової інформації, тобто відсутня необхідна комунікація між life страховиками та потенційним клієнтом.

На ринку страхування в цілому та страхування життя зокрема, одну зі головних ролей відіграють страхові посередники. Саме вони є тим необхідним комунікатором між страховиком та споживачем, який може донести необхідну інформацію до народу. Посередники на страховому ринку є важелями забезпечення сталого розвитку страхового ринку. Від їх рівня професійності залежить якість реалізації страхових послуг, а це в свою чергу впливає на рівень довіри населення до страхування, як засобу ефективно захистити власні інтереси та власні права. Від кількості реалізованих страхових послуг, страхових продуктів залежить їх урізноманітнення страховими компаніями. При вищому попиті на страхові продукти, страховики будуть змушені збільшувати спектр надаваних послуг, що в свою чергу залучить більше коло потенційних споживачів.

Сучасний ринок страхування життя в Україні формується в складних політичних та економічних умовах. Інфляційні процеси, нестабільність економіки, національної валюти не дає можливість гарантувати активний розвиток ринку. Також існують інші фактори, які здійснюють вплив на його розвиток:

- зміна рівня платоспроможності громадян та середнього рівня їх доходів;
- низький рівень страхової культури та недовіра населення до страховиків та страхових посередників;
- низький рівень розвитку недержавного пенсійного страхування;
- відсутність системи, яка б гарантувала збереження вкладів;
- значна кількість страхових компаній із невідповідним рівнем капіталізації;
- суперечливе та несприятливе законодавство;
- відсутність надійних інвестиційних програм;
- неефективне державне регулювання [3].

На ринку страхування життя зберігається тенденція до зменшення кількості компаній зі страхування життя. Таким чином станом на 31.12.20 загальна кількість life-страховиків налічувала 19 компаній при загальній кількості компаній в 210 шт., що зайвий раз підкреслює більшу зацікавленість людей в non-life страхуванні. Станом на відповідну дату 2019 року ринок страхування налічував 23 компанії з life-страхування при загальній кількості страховиків в 233 шт. Станом на 31.12.18 на ринку були присутні 30 компаній зі страхування життя при загальній кількості 281 шт. Дану тенденцію можна оцінити під різним кутом. Кількість страховиків зменшується з кожним роком, а це означає, що зацікавленість людей в страхуванні життя все нижча і нижча, проте з іншого боку ринок страхування звільняється від недобросовісних

учасників, що надасть потенційним клієнтам більшої впевненості в обраній ними компанії [4].

Створення сприятливих умов для постійного розвитку ринку страхування життя є важливою процедурою для нашої держави, адже страхування життя є ефективним джерелом інвестицій у національну економіку. Необхідною умовою для цього є співпраця держави зі страховими компаніями, їх взаємозв'язок у питаннях розробки програм соціального захисту населення для досягнення максимального ефекту. Важливою є автоматизація процесів андеррайтингу, що допоможе обробляти значні масиви інформації значно швидше.

Підвищенню попиту та поширенню послуг із страхування життя слугуватимуть:

- інформування безпосередньо страховими компаніями та їх агентами потенційних клієнтів про послуги та сильні сторони страхування життя;
- збільшення переліку професій, посад, які підлягають обов'язковому страхуванню життя;
- розширення спектру можливих страхових випадків у сфері life страхування;
- спрощення та автоматизація процесу укладання страхової угоди.

Загалом при ефективному функціонуванні ринку страхування життя підвищується рівень життя та добробуту громадян, їх матеріальне становище. Крім того, забезпечується соціальний захист населення та відбувається залучення довгострокових інвестицій в економіку країни.

Беручи до уваги стан ринку страхування на сьогоднішній день, потенціал його розвитку та колосальний вплив на економіку, можемо стверджувати, що дана галузь потребує реформування. Перспективи та подальший розвиток ринку прямо залежать від модернізації підходів до його управління, вдосконалення нормативно-правової бази, створення сприятливого середовища для страховиків в сфері страхування життя та популяризації даної галузі серед населення. Важливим завданням з розвитку вітчизняного ринку страхування життя є розробка та впровадження певних кроків, які сприятимуть нарощенню інвестиційної привабливості ринку страхування і цілому, та ринку страхування життя зокрема. Такі заходи повинні включати в себе визначення єдиної державної стратегії в галузі страхування, сприяючи тим самим підвищенню прозорості ринку.

Список використаних джерел

1. Сич О. А., Вольська Н. Р. Сутність страхування життя та його доцільність. Ефективна економіка. 2018, №2.
2. Татаріна Т. В. Інституціональна структура ринку страхування життя в Україні: стан і перспективи розвитку. Бізнесінформ. 2019. Випуск 9.
3. Слободянюк О., Чабаров В., Мужайло В. Ринок страхування життя в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2019. №2.
4. Forinsurer. Статистика страхового ринку України. URL: <https://forinsurer.com/stat>. (Дата звернення: 01.10.21).